that these individuals, as in previous years, were characterized by numerous cases of *Cribra Orbitalia* and a high frequency of periosteal lesions. Based on the preliminary results, the adult age at death distribution was biased towards young individuals. Consequently, the results are in concordance with the historical records, which suggest that poor people were buried in this site. Finally, the data from Kretinga Cemetery (45 burials; 16th–17th century) is an important supplement for the analysis of Lithuanian rural populations in historical times. Additional general conclusions about a specific site, region, or period, however, should be the subject of a further, more detailed analysis that includes data from earlier excavations and takes into account the entire archaeological and historical context.

Rimantas Jankauskas,
Justina Kozakaitė,
Agnius Urbanavičius

## Preliminarūs 2011 m. archeologinių tyrimų antropologinės medžiagos tyrimų rezultatai (degintiniai palaidojimai)

Per 2011 m. sezoną ištirta gausi 2011 m. archeologinių tyrimų ir iki tol neanalizuota ar neskelbta ankstesnių metų tyrimų antropologinė medžiaga iš degintinių palaidojimų. Iš viso tirta 10 objektų degintinių palaidojimų medžiaga. Atlikta vizuali palaikų lyties ir amžiaus diagnostika: lytis buvo nustatoma pagal kokybinius skeleto lytinio dimorfizmo rodiklius. Amžius buvo nustatomas remiantis kaukolės siūlių sukaulėjimu (skirstant į kategorijas iki 40 m. ir daugiau kaip 40 m.), dantų šaknų formavimusi (vaiko amžiaus kategorijos), ilgųjų kaulų epifizių sukaulėjimu (20+ m.) ir slankstelių apofizinių žiedų sukaulėjimu (25+ m.). Minimalus individų skaičius nustatytas pagal maksimalų identifikuojamų kaulo anatominių elementų išlikimą. Žemiau pateikiama trumpa medžiagos charakteristika, apibūdinant kaulinės medžiagos išlikimą bei kitas ypatybes.

**Apuolės kapinynas**

(Skuodo r., Z. Baubonio 2001 m. tyrimai).

Degintų kaulų spalva kreminė, nors pavieniai elementai yra tamsiai raudonos spalvos; fragmentai gana stambūs, 2–4 cm. Tai nurodo trumpą, tačiau intensyvų degimą (temperatūra dažniausiai siekia 500–700 °C). Svoris – 407 g. Kaukolės skliauto, ilgųjų kaulų diafizių bei epifizių, slankstelių, šonkaulių ir rankos pirštakaulių fragmentai. Minimalus individų skaičius – du: daugiau kaip 20 m. moteris (?) ir per 40 m. nenustatytos lyties individas.

**Bajorų kapinynas** (Trakų r.,

V. Vaitkevičiaus 2009–2011 m. tyrimai).

Degintų kaulų spalva šviesiai kreminė, pavieniai elementai pilkos spalvos. Tai liudija tolygų degimą aukštoje – 800 °C ir didesnėje, temperatūroje (didelė laužavietė). Kaulinė medžiaga ypač fragmentiška.

***Plotai 1–4, 19–28,*** *Kv. 13/21, Kv. 10/22, Kv. 19/20, Kv. 24/25.* Pavyko identifikuoti mažiausiai 3 individus: moterį (20–40 m.), vyrą (20–40 m.) ir vaiką. Kiti individai: per 40 m., iki 20 m., vaikas iki 10 m., vaikas iki 5 m., vaikas 1 m. ± 4 mėn., vaikas 9 ± 3 mėn.

Šioje analizėje pateikti preliminarūs tirtos medžiagos rezultatai. Tolesnė analizė ir išvados bus įmanomi, kai bus atlikti visi Bajorų

kapinyno tyrimai. Kapinyno osteologinė degintinė medžiaga yra labai fragmentiška ir daugelis skeleto elementų yra visiškai perdegę, todėl nebuvo įmanoma nustatyti minimalaus individų skaičiaus.

Atrinkti gyvulių kaulai perduoti LVA.

**Kernavė**

(Širvintų r., G. Vėliaus 2010 m. tyrimai).

Degintų kaulų spalva šviesiai kreminė, pavieniai elementai pilkos spalvos. Tai liudija tolygų degimą aukštoje – 800 °C ir didesnėje temperatūroje (didelė laužavietė). Fragmentai labai smulkūs. Minimalus individų skaičius – 6: 1 moteris, 2 moterys (?), 2 vyrai (?), vienas 10–15 m. paauglys.

Atrinkti gyvulių kaulai perduoti LVA.

**Kretingos (Padvarių) kapinynas**

(I. Jablonskio 1983 m. tyrimai).

Degintų kaulų spalva vyrauja nuo kreminės iki juodos ar pilkos spalvos. Kreminės spalvos kauliniai fragmentai yra gana stambūs (vidutinis dydis siekia 2–4 cm, o kartais ir daugiau); tai nurodo trumpą, tačiau intensyvų degimą (temperatūra dažniausiai siekia 400–600 °C; nėra išskiriama pakankamai energijos, kad kaulas galėtų fragmentuotis ir kalcifikuotis). Juodi ar pilkų atspalvių fragmentai nurodo padidėjusią degimo temperatūrą, o patys fragmentai yra smulkesni (iki 2 cm dydžio). Pavieniai elementai yra visiškai perdegę, t. y. baltos spalvos (tai liudija tolygų degimą aukštoje – 800 °C ir didesnėje temperatūroje).

*Kapai 1, 2, 3, 4, 5, 10, 13, 15, 17, 20, 23, 24, 26, 28, 30, 31, 45, 46, 48, 49, 50, 51*. Lytis ir amžius nenustatyti.

*Kapas 6*. Individas iki 20 m.

*Kapas 7*. Individas iki 20 m.

*Kapas 8*. Moteris 20–40 m. (?), vyras per 20 m. (?).

*Kapas 9*. Jaunas individas (?).

*Kapas 11*. Suaugęs vyras (?).

*Kapas 14*. 11 ± 2,5 m. individas.

*Kapas 21*. Suaugęs asmuo (per 20 m.).

*Kapas 22*. Individas daugiau kaip 25 m.

*Kapas 29*. Suaugęs asmuo (per 20 m.). Nedegintas kaulas (rastas po karstu). Ilgojo kaulo fragmentas. Smarkiai erodavęs, trapus. Panašu į žmogaus blauzdikaulį.

*Kapas 34*. Vyras (?), 20–40 m.

*Kapas 35*. Vaikas (3 ± 1 m.), individas iki 18 m., suaugęs asmuo (per 20 m.).

*Kapas 44*. Suaugęs vyras (?).

*Kapas 47*. Suaugęs asmuo (per 25 m.).

**Paveisininkų piliakalnis**

(Lazdijų r., P. Kulikausko 1962 m. tyrimai).

***Aikštelė. Plotas 1,*** *kv. 12C. Degintinis kapas, urna 12*. Degintų kaulų spalva šviesiai kreminė, tačiau ašinės kūno dalies (t. y. daugiausia stuburo, šonkaulių, dubenkaulio ir kryžkaulio) fragmentai yra juodos spalvos. Kaukolės skliauto (kaktikaulio ir momenkaulių), ilgųjų kaulų, slankstelių, šonkaulių ir pirštakaulių fragmentai. Kaulai itin fragmentiški, todėl juos sunku identifikuoti. Smulkūs kaukolės skliauto ir dantukų fragmentai. Identifikuotas tik centrinis apatinis kandis – šaknis beveik susiformavusi (7 ± 2 m.).

**Semeniškės**

(Širvintų r., R. Vengalio 2009 m. tyrimai).

***Plotas 2,*** *objektas 21*. Deginti gyvulių kaulai. Jų spalva vyrauja nuo baltos iki šviesiai pilkos.

***Plotas 10.*** Degintinio kauliuko fragmentas (ilgasis kaulas?).

***Plotas 11,*** *kapas 1 (XIII–XIV a.)*. Pavyko identifikuoti mažiausiai vieno individo degintinius palaikus – vyras (?), per 20 m.

***Plotas 19,*** *Senojo geležies amžiaus kapo užpildas*. Devyni itin smulkūs visiškai perdegę neidentifikuojami fragmentai.

**Skaruliai** (Jonavos r.,
E. Zimaitytės 2008 m. tyrimai).

Atlikta vizuali palaikų analizė. Lytis buvo nustatoma pagal kokybinius skeleto lytinio dimorfizmo rodiklius. Amžius buvo nustatomas remiantis kaukolės siūlių sukaulėjimu (20–40 m.), dantų šaknų formavimusi, ilgųjų kaulų epifizių sukaulėjimu (20+ m.) ir slankstelių apofizinių žiedų sukaulėjimu (25+ m.).

*Kapas 1.* Vyras (?), daugiau kaip 40 m.

*Kapas 2.* Lytis ir amžius nenustatyti.

*Kapas 3 (suardytas)*. Lytis ir amžius nenustatyti. Įsimaišęs gyvulio kaulas.

**Turlojiškių pilkapynas**
(Širvintų r., V. Vaitkevičiaus 2008 m. ir
L. Kurilos 2009 m. tyrimai).

Degintų kaulų spalva vyrauja nuo šviesiai kreminės iki baltos. Šviesiai kreminės spalvos kauliniai fragmentai nėra itin stambūs (vidutinis dydis siekia 2–4 cm). Tai nurodo trumpą, tačiau intensyvų degimą (temperatūra dažniausiai siekia 400–600 °C; nėra išskiriama pakankamai energijos, kad kaulas galėtų visiškai fragmentuotis ir kalcifikuotis). Pavieniai elementai visiškai perdegę, t. y. baltos spalvos (tai liudija tolygų degimą aukštoje – 800 °C ir didesnėje, temperatūroje).

*Dujotiekio proskynoje, į ŠV nuo žvyrkelio.* Deginto kaulo spalva šviesiai kreminė. Smulkus neidentifikuojamas žmogaus kaulo fragmentas.

***Pilkapis 5 (14).*** *Degintinis kapas 1*. Individas per 20 m.

*Degintinis kapas 2*. Lytis ir amžius nenustatyti.

***Pilkapio 6 (15) vieta.*** *Degintinis kapas 1*. Individas daugiau kaip 25 m.

**Vilkiautinio pilkapynas** (Varėnos r.,
Z. Baubonio 1999 m. tyrimai).

Degintų kaulų spalva kreminė, o fragmentai gana stambūs (vidutinis dydis siekia 2–4 cm, o kartais ir daugiau). Tai nurodo trumpą, tačiau intensyvų degimą (temperatūra dažniausiai siekia 400–600 °C). Pavieniai elementai yra visiškai perdegę, t. y. baltos spalvos (tai liudija tolygų degimą aukštoje – 800 °C ir didesnėje, temperatūroje).

Maksimalus individų skaičius – 23: 2 moterys (?) per 20 m., 2 vyrai (?) daugiau kaip 40 m., 5 nenustatytos lyties per 20 m., 1 nenustatytos lyties 25–40 m., 2 nenustatytos lyties per 40 m., 1 nenustatytos lyties iki 20 m., 1 vaikas 9 ± 3 mėn., 1 vaikas 18 ± 6 mėn., 1 vaikas 9 ± 2 m., 2 vaikai 7 ± 2 m., 2 vaikai 12 ± 2,5m., 3 nenustatytos lyties ir amžiaus.

**Zubriai** (Kalvarijos sav.,
O. Fediajevo 2011 m. tyrimai).

***Perkasa 16,*** *kv. 4A–D.* Degintų kaulų spalva pilka ir šviesiai pilka. Išskirtinai identifikuoti gyvulių kaulų fragmentai.

***Perkasa 16,*** *kv. 4–9A–D.* Degintų kaulų spalva kreminė ir šviesiai pilka–pilka. Išskirtinai identifikuoti gyvulių kaulų fragmentai.

***Perkasa 16,*** *kv. 5–9C–D.* Degintų kaulų spalva kreminė ir šviesiai pilka–pilka, tačiau du fragmentai pasitaikė visiškai perdegę, t. y. baltos spalvos. Išskirtinai identifikuoti gyvulių kaulų fragmentai.

***Perkasa 16,*** *kv. 18–19D.* Degintų kaulų spalva kreminė ir šviesiai pilka–pilka, tačiau pavieniai elementai buvo blogiau išdegę, t. y. juodos spalvos. Išskirtinai identifikuoti gyvulių kaulų fragmentai.

## A Preliminary Anthropological Analysis of the 2011 Anthropological Material (Cremations)

During 2011, there was considerable osteological cremation material, both from the 2011 field season and previously unanalysed material from earlier excavations. In all, cremations from 10 objects were analysed. Visual sex and age diagnostics were performed on the cremains: sex was determined using qualitative sexual dimorphism indexes; age was determined using tooth formation (for children), epiphyseal fusion (ages up to 20 or 25 years), and cranial suture obliteration (adults, over and under 40). The minimum number of individuals was determined according to the maximum number of analogous anatomical elements. The conditions of the cremation process were also determined. A brief description of each object is presented in the report.